

זה הדדק

زوهديرك ZO HADEREKH

גיליון 28, 11 ביולי 2012

שנה למחאה - המאבק נמשך

גילוי דעת המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י)

מי שסבור שניתן להיאבק בממשלת הימין רק ב"מישור החברתי", בלי להיאבק למען הדמוקרטיה ונגד הכיבוש – שוגה באותה אשליה לפיה המחאה היא "א-פוליטית". מק"י שבה ומדגישה, כי תנאי חיוני לקידום הצדק החברתי הוא שלום ישראלי-פלסטיני, המתבסס על פינוי ההתנחלויות, נסיגת ישראל מכל השטחים שנכבשו ביוני 1967, כינון מדינה פלסטינית, שבירתה ירושלים המזרחית, בצד ישראל, ופתרון בעיית הפליטים בהתאם להחלטות האו"ם.

צדק חברתי דורש דמוקרטיה

חוגי הימין שבשלטון מנצלים את החרפת הקיטוב החברתי והמצוקה מצד אחד, ואת הסכסוך הלאומי שטרם נפתר מצד שני, כדי לשלהב הלכי רוח גזעניים ואנטי-דמוקרטיים, ולהכשיר את הדרך למשטר בעל סממנים פאשיסטיים.

לשם כך, נעשה שימוש בכלים כמו חקיקה הפוגעת בחופש הביטוי, נישול מהקרקע של תושבים ערבים (כגון ההריסות החוזרות והאיום בגירוש של הכפר אל-עראקיב בנגב),

חקירות של פעילים חברתיים במטרה להפחידם, ופיזור אלים של הפגנות. הסיסמא של "שוויון בנטל" היא הסחת דעת מהאפליה הקיימת כלפי הערבים ושירות להון ולשלטון.

הגזענות כלפי מהגרי עבודה ופליטים מתגברת, וזאת על רקע המשך הכיבוש, התגברות האפליה, וליכוי השנאה הלאומית כלפי אזרחים ערבים. פירותיה של מציאות זו – התגברות הלכי הרוח הגזעניים בקרב הנוער היהודי, והחרפת הסכנות הנשקפות למרחב הדמוקרטי. מק"י קוראת לחזק את האופי היהודי-ערבי של המחאה החברתית.

שותפות מאבק נחושה של יהודים וערבים, של נשים וגברים, חיונית להצלחת המערכות לצדק חברתי ולהגנת הדמוקרטיה, לשוויון זכויות אזרחי ולאומי למיעוט הערבי-פלסטיני בישראל, לשוויון האישוה ונגד כל גילוי של גזענות ואפליה.

שנה למחאה החברתית – והמאבק נמשך. יש שסבורו, כי נוכח הפגנות מאות האלפים, ממשלת הימין "תבין את המסר" ותפנים את הדרישות ההמוניות לצדק חברתי ולשינוי סדר העדיפויות בתקציב המדינה. אך שנה עברה והממשלה ממשיכה בשלה: היא עומדת לימין ההון.

בתום שנה למחאה ניתן לקבוע, כי הממשלה אינה מסוגלת אפילו לממש את מסקנות ועדת טרכטנברג שהיא עצמה הקימה, כדי לתת מענה, ולו חלקי ביותר, לדרישות המפגינים. בעקבות כך, האשליה לפיה ניתן לקדם מחאה "א-פוליטית" התנפצה לרסיסים. מחאת "העם דורש צדק חברתי" היא מחאה פוליטית במהותה, המכוונת נגד ממשלת ההון בשלטון.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) ושותפיה בחד"ש (החזית הדמוקרטיות לשלום ולשוויון) מעלים על נס את המחאה החברתית ההמונית של קיץ 2011, שבאה בעקבות הגאות במאבקים המעמדיים: השביתות החשובות והממושכות של

העובדים הסוציאליים, של הרופאים ושל עובדי הרכבת נגד ההפרטה; גל התארגנויות עובדים במפעלים ובחברות פרטיות, כמו גם במגזר הציבורי; המערכה נגד ההפרטה של שירותי החינוך, הבריאות והרווחה, למען דיור ציבורי ולהגדלת התקציבים החברתיים. מק"י מברכת את חבריה ואת פעילי חד"ש הממלאים תפקידים מרכזיים במחאה.

צדק חברתי דורש שלום

ממשלת הימין המדיני והחברתי בראשות נתניהו משלבת את רמיסת זכויות העובדים עם התעקשות על הרחבת התנחלויות, קיום פרובוקציות צבאיות, וסירוב להסכם שלום צודק ויציב ללא כיבושים. בכך מסכנת הממשלה את העם בישראל בהסתבכות במלחמה מיותרת נוספת.

מכתבים למערכת

הערכה למדור התרבות

אנא מסרו ללילך ובר, עורכת מדור התרבות של "זו הדרך", עד כמה אני נהנית מכתבותיה. הן מעניינות ומלמדות, ובכל שבוע אני קוראת אותן מההתחלה ועד הסוף. אציין גם כי העיתון כולו מאוד מעניין, וכל אחת ואחד יכולים למצוא בו מדור שאוהבים במיוחד. גם אמא שלי, בת ה-86, קוראת אותו בשמחה. היא מתחילה תמיד מהמדור "דברים בשם אומרם".

דבורה כ"ץ, ירושלים

סרבן שלום נצחי

ראש הממשלה לשעבר יצחק שמיר הלך לעולמו. כחבר בלה"י, סחב אחריו שמיר שק של שרצים: טבח בבדואים משבט שובאקי, הוצאה להורג של חבריו למחתרת, התנקשות בחיי נשים צעירות שקשרו קשרים עם ערבים (ורה דוכס וחיה זיידנברג), ועוד. אומנם שמיר מעולם לא הודה באחריותו לרציחות אלה, אך גם מעולם לא הכחיש.

כיום, מהללים את הליכתו לוועידת מדריד ב-1991, בתקופה בה היה ראש ממשלה. אולם לא הייתה לו כוונה להגיע להסכם: "הים אותו ים – והערבים אותם ערבים".

אם הותיר שמיר מורשת כלשהי, הרי היא מורשת הנושאת בחובה אסון מדיני, חברתי וכלכלי. יצחק שמיר ייזכר יותר מכל כמנהיג עיקש ונוקשה, סרבן שלום וחשדן נצחי.

דן יהב, תל-אביב-יפו

רכבת השינוי

מאת יוסי סגול

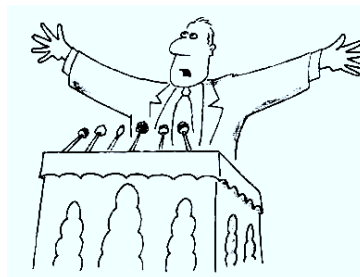
בשבוע שעבר, קרו שני אירועים, שלכאורה אינם קשורים: ראשית, הנהגת ההסתדרות, בראשות עופר עיני, הובילה להדחת גילה אדרעי ושל כל ועד עובדי הרכבת. שנית, אלפי צעירים הפגינו בתל-אביב ובערים נוספות נגד יוקר המחייה.

המפגינים לא קראו קריאות בזכותה של אדרעי, וסביר להניח כי רק מעטים מהם סברו שראוי לקרוא לה לעלות על הבמה ולנאום. קיים מרחק בין עולמם של דפני ליף, סתיו שפיר, איציק שמולי וחבריהם לבין גילה אדרעי.

אדרעי נאבקה נגד הפרטת הרכבת, כלומר – למען שיפור השירות ברכבת ולמען בטיחות הנוסעים. אך בעוד הוועד של אדרעי מקדם ביעילות את ערכי הצדק החברתי, רבים ממפגיני המחאה החברתית נרתעים או לועגים ל"סגנון" של המאבק של הוועד, ומתעלמים מחשיבותו ומהישגיו.

המחאה החברתית בקיץ שעבר הייתה אירוע מכונן. אולם, מוחים רבים עדיין לא מוצאים סתירה בין תמיכה בשוק חופשי לבין העיקרון של צדק חברתי. התרומה שקיבל יו"ר התאחדות הסטודנטים איציק שמולי מהטייקון נוחי דנקנר, רק מחזקת את הרושם, כי כמה ממנהיגי המחאה לא מעוניינים, או לא יודעים כיצד, להוביל לשינוי אמיתי.

גילה אדרעי הצליחה לשמור על האינטרסים של העובדים ושל ציבור הנוסעים, ולכן שילמה בכיסאה. מגיע למוחים חיבוק חם על ההבנה שהמצב בישראל צריך שינוי מהשורש. ביום בו הם יעלו לבמות המחאה עם גילה אדרעי – נדע שרכבת השינוי עומדת להיכנס לתחנה.

דברים בשם אומרם:

שנה למחאה החברתית

המחאה דווקא בסדר, המנהיגים לא

"אין ספק שיש כאן עוול חברתי ועלינו להזדהות עם המאבק, אבל כשאתה רואה מי מוביל את המאבק, אתה רואה את הצביעות הישראלית במלוא הדרה".

(ח"כ ישראל אייכלר, יהדות התורה, "גלובס", 28.6)

פוליטיקאי אוהב פוליטיקה?

"אצטרף למחאה, אם היא לא תהיה בעלת אופי פוליטי".

(ח"כ דני דנון, ליכוד, "הארץ", 29.6)

המבוגר האחראי של המחאה

"צדק חברתי צריך להיעשות ולא רק להיאמר, ואנו מאמינים שזהו צו השעה וכי האחזיות מוטלת על כולנו. המגזר העסקי כבר הפנים שהוא חייב להסתכל מעבר לשורת הרווח".

(איציק שמולי, יו"ר התאחדות הסטודנטים,

"ידיעות אחרונות", 29.6)

עדיף מאוחר מאשר לעולם לא

"ראשות העירייה שמה לה למטרה לדכא את המחאה. אם תמשיך במדיניות זו – לא תזכה בתמיכתנו בבחירות הבאות".

(טל כרמי, יו"ר המשמרת הצעירה של העבודה בתל-אביב,

במכתב לראש העירייה רון חולדאי, "ישראל היום", 29.6)

אורח קבוע במדור זה...

"מה שמתרחש כעת קורה ממשרדו של ח"כ דב חנין. כולם אנרכיסטים, כולם קומוניסטים. חנין, זה לגיטימי לרצות להחליף את השלטון, אבל תסיר את המסכות ותגיד שאתה מארגן את ההפגנות ממשרדי חד"ש".

(ח"כ אופיר אקוניס, ליכוד, במהלך דיון בכנסת, 27.6)

...ואורחת קבועה במדור זה

"המפגינים רוצים להפוך את כיכר רבין לכיכר תחריר ולהפיל את השלטון. דפני ליף וחבריה מהשמאל הקיצוני לא מייצגים את הציבור. אני קוראת לכם, חברי הכנסת, לבדוק עם משטרת ישראל את שמותיהם של אותם מפגינים 'תמימים' שנעצרו בסוף השבוע. תגלו לא מעט שמות של פעילים המוכרים היטב למשטרה מהפרות סדר קודמות של ארגוני שמאל קיצוני".

(הגברת מירי רגב, ליכוד, במהלך דיון בכנסת, 27.6)

מחאה לא פוליטית – אין חיה כזאת

לזעוק "הון, שלטון – עולם תחתון", זה לזעוק נגד הימין

מאת תמר גוז'נסקי

מחאת האוהלים, שהחלה לפני שנה בשדרות רוטשילד, נתנה ביטוי רחב לזעם הציבורי בנושא מצוקת הדיור, וגם בנושאים חברתיים רבים אחרים.

המחאה, וזו תרומתה החשובה, ערערה את התפיסות הניאו-ליברליות, לפיהן כאשר האלפיון העליון מתעשר – נופלים משולחנו פירוורים גם עבורנו. רוב הציבור בישראל, שרואה כיצד הטייקונים צברו הון בהפרטות ומשליכים על הציבור את הפסדיהם, כבר לא מאמין היום לסיפורים של בעלי ההון ושל נציגיו בממשלה. שינוי כזה מחדד את הגישה המעמדית המציבה אותנו, העובדים, מול ונגד בעלי ההון.

המחאה גם תרמה תרומה מסוימת להתגברות על הנתק בין הנאבקים בפריפריה ובמרכז, בין שוחרי שינוי ערכים ויהודים, בין המערכה של מחוסרי הדיור לבין המחאה של הסטודנטים, ההורים הצעירים ועובדי ועובדות הקבלן.

בולעים את הפיתיון

מחאה חברתית היא, מעצם טבעה, התרסה

כלפי המדיניות (הפוליטיקה) של הממשלה בתחום הזכויות החברתיות, ודרישה לשנות את סדר העדיפויות. לכן, הניסיונות המתמשכים להטיף למחאה חברתית "לא-פוליטית" כמוה כניסיון ללמוד שחייה מבלי להיכנס למים.

דווקא המשמעות המקורית של המושג 'פוליטיקה', של זכות תושבי העיר

(הפוליס) להיות מעורבים בניהול העיר-מדינה, מחזקת את הבנת האופי הפוליטי האובייקטיבי של הפגנות חברתיות ופעולות מחאה אחרות.

השלטון המרכזי והשלטון העירוני מגיבים למחאה בדרכים שונות. לפעמים באלימות פיסית של שוטרים ופקחים, לפעמים בטיפוח אי-אמון במחאה וזלזול בכוח לשנות, ותמיד במאמץ לשכנע את הציבור שמחאה אינה פוליטיקה. "תשאירו לנו לנהל את העניינים ולקבוע את סדר העדיפויות, ואתם רק תשחררו לחץ" – זה המסר הגלוי והסמוי של ממשלת נתניהו וגם של עיריית תל-אביב-יפו בראשות רון חולדאי.

למרבה הצער, ישנם פעילים חברתיים הבולעים את הפיתיון של השארת המחאה בגבולות הקונסנזוס הפוליטי ושל הטשטוש המכוון בין שמאל לימין. לפי גישה זו, המדיניות של צמצום השקעות הממשלה בדיור ציבורי, בכריאות, בחינוך וברוחה, ושל הפחתת המסים שמשלמים העשירים (מדיניות שניהל הליכוד ב-20 השנים האחרונות),

אינה פועל יוצא של ההשקפות הימניות, השמרניות של מפלגה זו, אלא איזו תקלה לא-פוליטית.

הבריחה מביקורת פוליטית מודעת על מדיניות הימין הכלכלי-חברתי, בה נוקטים הליכוד ושותפיו, מאפשרת לחסידי גישה זו גם להמשיך ולהתעלם מהקשר העמוק בין מדיניות הקיצוצים בתקציבים החברתיים והכבדת עול המיסים על העובדים, לבין מדיניות טיפוח המתנחלים וההכנות למלחמה הבאה.

בהתבטאויותיהם לקראת גיבושו של תקציב המדינה לשנת 2013, ראש הממשלה ושר האוצר אינם מזכירים כלל, כמה תעלה המלחמה שהם כה להוטים לנהל. כאילו מלחמה היא מכת טבע, ולא הכרעה ערכית-פוליטית, ולכן גם תקציבית.

לאחרונה הוחלט לגבות אגרה מהנזקקים לשירותי הסנגוריה הציבורית, וצוין, כי ההכנסות מאגרה זו יהיו כ-10 מיליון שקל בשנה. דרישה לביטול האגרה היא נושא ראוי למחאה חברתית. אך נוכח הסכנה של מלחמה אזורית שתעלה 10 מיליארד שקל (נוסף לקורבנות חינוס בחיי אדם) – מטיפים לנו לשתוק, כי זה כבר פוליטיקה.

שלום וצדק חברתי

במשך שנים ארוכות היו מי שטענו, כי בישראל ההבחנה בין שמאל לימין מבוססת רק על היחס לעתיד השטחים הכבושים ולהתנחלויות, ולא על תפיסות חברתיות, כמקובל בארצות אחרות. עתה, שנה לאחר מחאת קיץ 2011, כאשר התחדדו ההבדלים בתפיסות החברתיות והקריאה "מהפכה!" הפכה לגיטימית – קולות הדוגלים בנתק בין החברתי לבין המדיני מקבלים במה תקשורתית. לכך תרמה גם שלי יחימוביץ', יו"ר מפלגת העבודה, שהתבטאה ברוח זו.

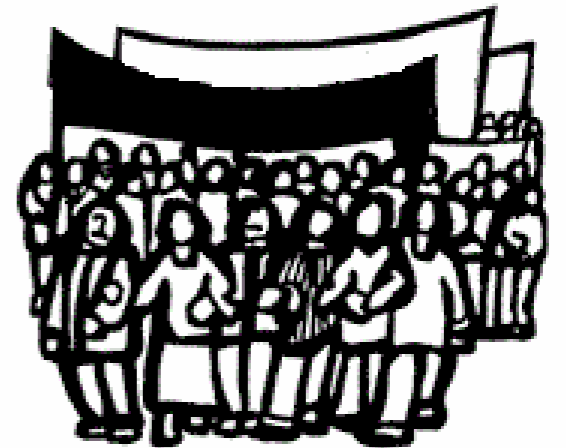
בתנאים אלה, מוטל על השמאל החברתי-מדיני העקבי, המאורגן במק"י ובחד"ש, וגם זה שאינו מאורגן, להתייבב בגלוי מול הלכי הרוח של "מחאה חברתית לא-פוליטית". השתלבות במחאה החברתית הרחבה, לרבות בהפגנות שמארגניהן נמנים עם חוגים בעלי השקפות אחרות, אין פירושה הטמעות.

אנו, מניפי הדגלים האדומים והשלטים האדומים, היינו חלוצי המחאה החברתית נגד הקיטוב החברתי והחיבור הון-שלטון, עוד בתקופות בהן מחאה כזו הייתה ממש לא באופנה. השינוי המבורך שחל ביחסו של הציבור למחאה החברתית מעודד אותנו להמשיך במערכה, שהיא פוליטית וחברתית מעצם טבעה – למען ממשלה של שלום וצדק חברתי.

הסטודנטים והמערכה לצדק חברתי

התאחדות הסטודנטים הארצית מנסה להרחיק את הסטודנטים מהמחאה החברתית, לכיוונים הנוחים לממשלה (דוגמת הדרשה "לשויון בנטל") • הסטודנטים מתעקשים להמשיך במאבק, וגם דורשים: לבחור בעצמם את מנהיגיהם

מאת ניב מיכאלי

זר שהגיע להפגנה המחאה החברתית בתל-אביב (30.6), בה צעדו 10,000 איש ברחובות, היה עשוי לחשוב כי חזר בזמן לקיץ שעבר, אז גדשו סטודנטים רבים את שדרות רוטשילד. בניגוד לקביעתו הנחרצת של איציק שמולי, יו"ר התאחדות הסטודנטים, כי ציבור הסטודנטים לא ייקח חלק בשלב זה במחאה החברתית בשל "אופייה האלים", הרי שבהפגנה נכחו סטודנטים רבים, עשרות מהם לבושים בחולצות שהכינו עם הכיתוב: "אני סטודנט ואיציק שמולי לא מיצג אותי".

הצהרתו של שמולי, אליה הצטרפו מספר יושבי-ראש של אגודות סטודנטים באוניברסיטאות ובמכללות, לגבי ההינתקות הרשמית של ארגוני הסטודנטים מהמחאה המתחדשת, חידדה את הפער הרב השורר בין הנציגים הרשמיים של ציבור הסטודנטים לבין הסטודנטים עצמם, הנמצאים בהמוניהם בהפגנות.

החשיפה בכלי התקשורת על אודות התרומות הכספיות של הטייקון נוחי דנקנר לפרויקט הפילנתרופי אותו מקדם שמולי, רק חיזקה את התפיסה הגורסת כי שמולי, והגוף אשר בראשו הוא עומד, אינם מייצגים באמת את האינטרסים של ציבור הסטודנטים. מי שהיה זקוק להוכחה נוספת לכך ששמולי ודומיו בחרו לחבור לממשלת הימין, ולהעדיף את שלטון ההון על פני המחאה החברתית, הבחין כיצד פתחה התאחדות הסטודנטים בקמפיין למען מה שמכונה "שוויון בנטל", בשותפות עם ארגון הימין הקיצוני "אם תרצו".

הכעס שלנו אינו רק על כך שהתאחדות הסטודנטים, שמשאביה הרבים מגיעים מכיסם של הסטודנטים עצמם, אינה מתייצבת לצד המאבק החברתי. התביעה שלנו היא שההתאחדות תחדל לממן קמפיין שמטרתו להסיט את הדיון הציבורי הרחוק מהמדיניות הקפיטליסטית-החזירית והאנטי-דמוקרטית של ממשלת נתניהו. כנראה שבעולמם של ראשי התאחדות הסטודנטים, אין יותר משבר דיור, שכר הלימוד לא נמצא בשמיים, הפרטת מערכת ההשכלה הציבורית אינה באמת בעיה, וניתן להתעלם משוק העבודה הנצלני הממתין לסטודנטים ולבוגרי האוניברסיטאות. נתניהו לא היה יכול לבקש שותף נוח יותר.

הסטודנטים הרבים שלקחו חלק, בשבועות האחרונים, בהפגנות המחאה החברתית, מערערים על היומרה של שמולי וחבריו לייצג את ציבור הסטודנטים. חשוב לזכור, כי לא רק ההחלטה של הנהגת ההתאחדות להתנכר למחאה היא זו המעוררת התנגדות בקרב הסטודנטים, אלא גם האופן בו הנהגה זו נבחרה: מסתבר, כי הנהגת ההתאחדות מעולם לא נבחרה בידי הסטודנטים עצמם.

דרושה דמוקרטיה בהתאחדות הסטודנטים

את התואר "מנהיג סטודנטים" קיבל שמולי מבלי שרוב הסטודנטים בחר בו לייצגם. סביר להניח, כי אלמלא המחאה החברתית של קיץ 2011, רוב הסטודנטים כלל לא היה מודע לקיומו. כיצד מתאפשר מצב כזה?

מרבית ארגוני הסטודנטים מתבססים על שיטת בחירות כזו, שבה הסטודנטים הלומדים בחוג לימודים מסוים בוחרים לעצמם נציג שייצג את החוג. בדרך כלל – הבחירות הן על בסיס אישי, ולא מפלגתי, ונסובות סביב עניינים אקדמיים (מי מבין המועמדים ייטיב להעלות סיכומי שיעורים לאינטרנט? מי יוכל ללחוץ על מזכירות החוג לפתור בעיות פרט של סטודנטים? וכו').

אותם נציגי חוגים הם שבוחרים את יו"ר אגודת הסטודנטים באותו מוסד לימודים, ואילו כל היו"רים של האגודות – הם שבוחרים את יו"ר התאחדות הסטודנטים הארצית. המשמעות היא לא רק ששמולי מעולם לא עמד בפני מבחן האמון של כלל הסטודנטים, אלא שאפילו אלה שבחרו בו לא נבחרו בידי הסטודנטים עצמם. כתוצאה מכך, ציבור הסטודנטים ברחבי הארץ מעולם לא קיים דיון משמעותי אודות העמדות של יו"ר ההתאחדות, או על הקו הפוליטי אותו הוא מייצג.

תפנית המובילה לחידוד עמדות

להחלטתם של שמולי וחבריו להמיר את הדרשה לצדק חברתי בדרישה "לגייס חרדים וערבים לצבא", יש שתי משמעותות חשובות עבור תנועת המחאה החברתית.

ראשית, החלטה זו מחדדת את החלוקה בין אלו הנמצאים בצד של ההון והשלטון לבין אלו הנמצאים בצד של שינוי החברה. אותם "ישראלים חדשים", כלשונו של שמולי, התגלו בתור ישראל הכי ישנה שניתן לדמיין: ישראל ללא ערבים וחרדים, המנסה להחיות את האתוס של "תתרום – תקבל", אתוס אשר תחת הסדר הניאו-ליברלי איבד כמעט לחלוטין את משמעותו עבור רבים (ואילו עבור קבוצות אחרות, הוא לא היה רלוונטי מעולם).

שנית, החלטה זו מחזירה לדיון את הצורך במאבק פוליטי, למען תשיג תנועת המחאה שליטה במוסדות הקיימים. יש צורך בגיבוש ההבנה כי את המציאות הפוליטית לא נשנה רק באמצעות הפגנות, צעדות ותהלוכות, גדולות ככל שיהיו, ורדיקליות ומלאות אנרגיות ככל שיהיו.

המאבק לשינוי חברתי, כפי שהגדיר זאת הקומוניסט האיטלקי אנטוניו גראמשי, הוא "מלחמת חפירות", בה אנו נדרשים לבחון את מצב כוחותינו אל מול האויב, לעיתים להמתין ולפעול לשמירת כוחותינו הקיימים, ולעיתים לפעול למען שיפור עמדות ולהתקדמות נקודתית בדרך לשחרור.

המערכה על הנהגת ציבור הסטודנטים אינה מסתכמת בבחירות לאגודות ולהתאחדות, אלא כוללת בתוכה את המאבק על דמוקרטיזציה של מוסדות אלו, והחזרתם לידי הסטודנטים עצמם, במקום שינהלו בידי מי שמחכים למקום משוריין במפלגת "מרכז" כזו או אחרת...

במחאה החברתית עתיד להתחולל שינוי, והשבועות האחרונים מלמדים כי היא תיראה שונה מאוד מהקיץ הקודם, וכי טרם סיגלה לעצמה כיוון מבוסס וברור. אך אין ספק, כי עלינו להיאבק על כך שבגל המחאה הבא, הכוח של ארגוני הסטודנטים לא יכונן נגד המחאה ונגד ציבור הסטודנטים, אלא יכונן נגד הממשלה ונגד בעלי ההון. זהו שיפור עמדות החיוני להמשך המאבק.

ההתנגדות לשמולי ולפוליטיקה אותה הוא מייצג, זוכה בתמיכה רבה, חוצת מפלגות, בקרב ציבור הסטודנטים. אחד מתפקידיה של תנועה המחאה בחודשים הקרובים, לקראת פתיחת שנת הלימודים במוסדות להשכלה גבוהה, יהיה לתרגם התנגדות זו לכוחות מאורגנים, אשר יוכלו לנצל בבחירות לאגודות הסטודנטים.

המחאה הצילה אותנו

מאת יהודה אלוש

צעירי הארץ, שיצאו למחאת הקיץ של 2011, הצילו את הדמוקרטיה, את כבוד האזרחים, ויצרו שיח חדש וגאוה חברתית. המחאה עדיין בעיצומה, והממשלה ובעלי ההון עדיין מתבצרים בעמדתם ובסירובם לחלוק עם הציבור את עושרם. הרוחות מתלהטות והטונים בעליה.

חرف זאת, אני רואה בתהליך הזה תהליך בריא של החלמה: הרחוב הישראלי משמיע את קולו, ודורש שיענו לרצונו. בתהליך לוקחים חלק רבים: כל אורח שמע, השתתף והבין את ערך הזכות והשותפות. כל אימא ואישה יודעות להצביע על האשמים במצבה הקשה. כל ילד וילדה משתתפים בפוליטיקה גבוהה ומכירים מגוון אידיאולוגיות.

על ממשלת ישראל ואזרחי המדינה, תומכים ומתנגדים גם יחד, להצדיע ולהודות ליוזמי המחאה, ולהגיד בקול רם: "תודה רבה לכם צעירי המחאה! הצלתם, ולו באופן זמני, את עתיד המדינה".

הם מחליפים את גווארה בפרידמן, אנחנו מוסיפים את גראמשי למרקס

מאת רג'א זעאתרה

שנה אחרי תחילתה, ניצבת המחאה החברתית בישראל מול שני אתגרים עיקריים:

האתגר הראשון – הניסיון להפוך את הספין הממשלתי התורן של גיוס חרדים וערבים למושא מחאה ציבורית רחבה. עניינים הנוגעים במתח שבין חילוניים לדתיים הם זירה נוחה למפלגות השלטון לנהל בה מראית עין של משחק פוליטי. כאשר למפלגות אלה אין כוונה לסיים את הכיבוש, ולכולן אין כוונה להנהיג מדיניות של צדק חברתי, פולמוס סביב הסטאטוס קוו עשוי להפוך להיות ההצגה היחידה בעיר.

למניפולציה הזו חוברים גם כאלה שהיו אשתקד חלק מהמחאה או מאוהדיה, אבל הבינו שצדק חברתי פירושו התנגדות אמיתית לשלטון ההון, למנעמיו ולהטבות המדודות שהוא מעניק למשתפי הפעולה עמו. את הניתוח, לפיו "בלי הערבים והחרדים מצבנו מצויין" נשמע הקיץ בפרפראזות יצירתיות גם מאותם מנהיגים שהתפעמו בקיץ 2011 מגילויי "הרוח החדשה". את הספר האדום על צ'ה גווארה הם יחליפו בספר של מילטון פרידמן.

האתגר השני – הניסיון להכיל את המחאה אל תוך ההגמוניה, להחיל עליה את כללי המשחק, ולכנס אותה אל תוך גבולות שהשיטה יכולה לסבול: מחאת צרכנים מעמד-ביניים חמודה ומאלפת, ללא ערעור על משטר הפריבילגיות. מקסימום קצת "מאבק בריכוזיות", קצת "מדינת רווחה", בשביל הנוסטלגיה.

מול שני אתגרים אלה, יש לנו שתי משימות. הראשונה היא לנתח בכלים המרקסיסטים הישנים והטובים, וגם באלה החדשים יותר והטובים לא פחות, לא רק את מבנה הבסיס של השיטה, אלא גם – ברוח משנתו של המרקסיסט האיטלקי אנטוניו גראמשי – את מבנה העל המרובד והמרופד.

פועל יוצא מכך – הצורך להעלות לדיון את נושא הכיבוש, ולהסביר את היותו פרויקט-על של שלטון ההון וכלי שליטה תודעתי בציבור בישראל. בו בזמן, עלינו למנוע מהשלטון לבודד את המחאה ולציירה כמחאה "אנרכיסטית" אלימה, כדי להכשיר את דיכוייה בכוח.

המשימה השנייה היא להגביר את הנראות של המאבק, כמאבק חוצה זהויות, ובעיקר – כמאבק יהודי-ערבי משותף. ככל שמרכיב זה יגבר, כך תהיה המחאה פוליטית יותר, וכך תאותגר לצעוד אל מחוזות הממשק עם הטאבואים הפוליטיים בישראל של קיץ 2012.

לאן נעלמו כספי הדיור הציבורי?

מאת ח"כ דב חנין

שאלת הדיור הציבורי בישראל מחייבת חקירה פרלמנטארית רצינית. השערורייה בהתייחסות הממשלה לדיור הציבורי פוגעת בזכויות גורמת סבל ומצוקה קיצוניים להמוני נשים, צעירים, מבוגרים, נכים, מכל שכבות החברה בישראל.

דיור ציבורי הוא בעקרון מנגנון שנועד לתת מענה לאנשים הנמצאים במצוקת הדיור הקשה ביותר. בעבר היו בישראל מנגנונים של הספקת דיור ציבורי, אבל אלה הלכו והצטמצמו, עד שנותר מעט מדי, מעט ממה שצריך.

ועדת החקירה שאנו מציעים להקים, ועדה שתחקור את סוגיית הדיור הציבורי בישראל, אמורה לעסוק בכמה סוגיות, שהראשונה בהן: איפה הכסף? לאן נעלם הכסף? ואני רוצה להסביר את השאלה הזאת.

משנת 1999 ועד אוגוסט 2011 נערכו ארבעה מבצעי מכר של דירות של הדיור הציבורי, שבמהלכם נמכרו 37,500 דירות. עוד בשנת 1999 קיבלה הממשלה החלטה שקבעה, כי היעד של כל ההכנסות ממכירת דירות אלה יהיה מימון פתרונות של דיור קבע או פתרונות דיור ארוכי טווח.

אם כן, מה קרה בפועל? בפועל, מכרו יותר מ-37,000 דירות, אבל הכסף לא הגיע למימון דיור ציבורי חלופי. ההכנסות ממכירת הדיור הציבורי הסתכמו ביותר מ-2.75 מיליארד ש"ח. חלק גדול מהסכום הזה, יותר ממיליארד שקלים, הועבר לסוכנות היהודית, המתיימרת לסייע במימון נושאים חברתיים בתחומי מדינת ישראל, קרה בדיוק ההיפך: המדינה, על חשבון דיירי הדיור הציבורי, העבירה יותר ממיליארד שקלים לסוכנות היהודית.

סכומים אחרים הוקצו למטרות שונות ומשונות, למשל – בנייה בהתנחלויות, הכול מכסף שנועד לדירות ציבוריות. סכום משמעותי, יותר מ-400 מיליון ש"ח, עדיין נמצא במשרד האוצר. סכום נוסף של 187 מיליון שקלים נמצא בחברות השיכון הממשלתיות-עירוניות, "חלמיש" ו"פרזות", אבל החברות האלה לא משתמשות בסכומים אלה כדי לבנות, לקנות, ולהגדיל את מאגר הדירות בדיור הציבורי. התוצאה היא עגומה במיוחד: מספר הדירות הציבוריות הצטמצם בצורה דראסטית, בעוד שמספר הנזקקים לפתרונות של דיור ציבורי הלך וגדל. הגענו למצב שבו יש נזקקים רבים, שאין להם שום סיכוי להגיע לדיור ציבורי.

לכן, דרושה ועדת חקירה פרלמנטארית שתברר את התשובות למספר שאלות:

השאלה הראשונה – כמה זקוקים לדיור ציבורי?

השאלה השנייה – כיצד אפשר לספק את הצרכים האלה?

השאלה השלישית – מהם הצרכים בשיפוץ ובתיקון ליקויים של דירות בדיור הציבורי?

השאלה הרביעית – מה אפשר ללמוד מהניסיון הבינלאומי בענייני דיור ציבורי?

השאלה החמישית – מה אפשר ללמוד מהניסיון המצטבר בארץ לגבי דיור ציבורי?

השאלה השישית – האם שינויי המדיניות שנעשו במהלך השנים הוכיחו את עצמם, במבחן התוצאה?

(מתוך דיון בכנסת, 4.7)

האוצר מייבש והאזרחים משלמים

"מי נדרש לשלם עבור שירותי הבריאות? מיהו האדם המפסיד ביותר? אלה האנשים המוחלשים – הפריפריה, העניים", אמר ח"כ **עפו אגבריה** (חד"ש), בדיון שקיימה הכנסת (4.7) בנושא הצעה לסדר שהגיש, בעניין ההידרדרות בשירותי הבריאות.

לדברי ח"כ אגבריה, רופא במקצועו, מאז התקבל חוק ביטוח בריאות ממלכתי, עלות יום האשפוז עלתה ב-110%, בעוד שהתקציבים המופנים לקופות החולים גדלו ב-79% בלבד. וכאשר שירותי הבריאות סובלים מייבוש תקציבי, האזרחים נדרשים לשלם מכיסם יותר ויותר.

"ביקור אצל רופא מומחה מחייב תשלום אגרה. צריך לשלם גם עבור צילום חזה או צילום יד. בעקבות תיקונים בחוק, גובים יותר ויותר מהתושבים. אך כאשר האוצר אינו מעדכן את תקציבי הקופות במלוא הגידול בהוצאותיהן, אלה נקלעות לגרעונות כבדים" אמר.

בסיום דבריו, קרא ח"כ אגבריה למשרדי האוצר והבריאות לשתף פעולה, כדי לסגור את הגירעונות של קופות החולים.

טיפול אחר לאלכוהול בקרב בני נוער

"בשבועות האחרונים היינו עדים לאירועים מחרידים בכל שנוגע לצריכת אלכוהול בידי בני נוער", סיפר ח"כ **מוחמד ברכה**, יו"ר חד"ש, במליאת הכנסת (4.7). "במקרה אחד, נער בן 17 שתה בקבוק וויסקי שלם, שקע בתרדמת ונפטר. במקרה אחר, שני צעירים נכנסו לים שיכורים, ואחד מהם טבע". ברכה הדגיש: "צריך לשפר גם את החקיקה והאכיפה, אבל גם לחשוף את המקורות העמוקים יותר של התופעה הזאת: איזו חברה אנחנו מציגים בפני הדור הצעיר? בחברה הישראלית שלטת מערכת ערכים קלוקלת, של האדרת הכוח כמרכיב מרכזי בחשיבה. הטיפול צריך להתחיל שם", אמר.

מעוניינת לקבל את "זו הדרך" לביתך בדואר, מדי שבוע, וללא תשלום?

שלחו שם וכתובת אל: info@maki.org.il

תרומות לפקודת מק"י יתקבלו בברכה –

ת"ד 26205, תל-אביב, מיקוד 61261

סיפור שמתחיל באני ונמשך באנחנו

מאת לילך ובר

במלאות שנה לתחילת המחאה החברתית ניתן לקבוע, כי האופן בו ציבור מוחלש לקח לידי את הזכות לספר את הסיפור שלו מבלי להתבייש, הוא חלק ממקור כוחה

אחת העצות הנשמעות תדיר בסדנאות כתיבה היא שהדבר הרע או המצער שקורה לדמויות צריך לקרות לך, מי שמספר את הסיפור. זה מגביר את האמינות, ואיתה את ההזדהות והיכולת שלך להניע את העלילה באופן בו הקורא יתמסר אליה. המחאה הוכיחה בשנה האחרונה, כי סיפורים אישיים מרובים מוציאים אנשים אל הרחוב - סיפורים אישיים על קשיים כלכליים יומיומיים ועל כשלים בעולם העבודה.

שנה עברה מאז שדפני ליף, עורכת וידאו ויוצרת קולנוע בפוטנציה, הקימה את האוהל הראשון ברוטשילד. פרסום האירוע לוהט בסרטון, בו השמיעה ליף את סיפורה האישי: סיפור גנרי של בחורה שעובדת 10-12 שעות ביום בשביל להתקיים, ומתקשה למצוא דירה שכורה במחיר אותו תוכל להרשות לעצמה.

הדבר הרע קרה לליף. היא לא הזדהתה עם כאב של אוכלוסייה מוחלשת אחרת, היא לא תיארה עוול חברתי. ליף הביעה קושי אישי להתמודד עם המציאות הכלכלית בישראל 2011. סיפור אישי, איתו יכלו להזדהות אלפי צעירים ומבוגרים, שהרבה מהם העבירו את הקיץ שעבר באוהלים בשדרות רוטשילד, וגם בשכונת התקווה, בוואדי ניסנאס, בקריית שמונה, בעפולה ובאילת.

התרחבות המחאה אפשרה לראות, כי המצוקה הבסיסית של ציבורים הולכים ומתרחבים בחברה הישראלית היא - לגמור את החודש, גם אם במחוזות שונים יש דרישות ספציפיות שונות. בעוד שבתל-אביב, אחת הבעיות הבולטות הייתה, ועדיין, שכר הדירה המאמיר, הרי שבפריפריה, בצד שכר הדירה המאמיר, נאלצים להתמודד גם עם קשיי פרנסה. המחאה בולטת לא רק בהמוניות שלה ובמסרים החברתיים הרחבים שהיא מציעה, אלא גם באמצעי הביטוי שלהם: אמנות רחוב, גרפיטי, שירה, סטאטוסים, ציורים, וממים, החותרים להיות אמצעי המחשה של מבני הכוח, אשר הצגתם באופן גלוי עשויה להוביל לשינוי.

זכות המחאה, שנדחקה הצידה והפכה להיות מזוהה עם קבוצות שוליים, קיבלה לגיטימציה חברתית. ולראייה - ניצולה הציני ב"הפגנת הפראיירים" למען "שוויון בנטל", שהתקיימה בשבת האחרונה. התקשורת הסתערה על הפגנה זו כמוצאת שלל רב, אבל תנועת המחאה ידעה לכתר את הבורסה, ולהציב עצמה שוב אל מול מוקדי כוח משמעותיים, גם אם ללא ההדוד תקשורתי הולם.

שתי סדרות טלוויזיה המשודרות בימים אלו בפריים טיים מתמודדות עם שאלות שעניינן זכויות עובדים. האחת היא

"שלושים שקל לשעה", המשודרת בערוץ 1. היוצרים **דוד אופק** ו**יוסי מדמוני** עוקבים אחר עובדות ניקיון, אשר קמות ומתאגדות מול המעסיקים הנצלניים שלהן.

הסדרה השנייה היא "שביתה", המשודרת ביס. היוצר **רני בלייר** אמר בפרמיירה כי זו "פעם ראשונה שאני עושה סדרה שיש לה גם השפעה חברתית, רצון לשנות וקריאה למאבק", והוסיף כי חוויית הצפייה נועדה לעורר את הצופים: "אולי הוא [הצופה] יתעורר וגם ייצא לרחובות".

בסדרה "שביתה" הסיפור על תנאי העבודה ועל קשיי פרנסה הופך להיות נרטיב מרכזי, המעורר הזדהות. בכך היא מסייעת להנחיל את התפיסה לפיה מצוקות כלכליות אינן בעיה אינדיבידואלית, אלא תופעה רחבה יותר. יש כוחות חברתיים שאחראים להיווצרות הבעיה, ולכן - קיימים גם כוחות שביכולתם להביא לפתרונה. זאת בניגוד לתכניות טלוויזיה אחרות, דוגמת "משפחה חורגת" עם **אלון גל**, אשר מטפלות בבזבזנות של משפחות ספציפיות, ובכך תורמות לתפיסה כאילו קשיי פרנסה הם בעיה אינדיבידואלית.

במהלך מחאת הקיץ שעבר ולאחריה, היינו עדים לאלפי מוחים אשר שיתפו בסיפור האישי שלהם, באמצעות רשתות חברתיות, בלוגים וסרטונים. סיפוריהם לא פסחו על הקיום הכלכלי שלהם. הסתבר, כי זהו כבר לא פרט ביוגרפי שמצניעים מחמת בושה, אלא אמצעי מגייס במחאת המונים.

"לרוחב" - כתב עת חדש

בימים אלה יצא גיליון ראשון של "לרוחב", מגזין גרילה תרבות בעריכת **אלמוג בהר**, **נעמה גרשי**, **תאמר מסאלחה ומתי שמואלוף**. נושאו של הגיליון הוא חרובן, ובו 130 עמודים של שירה, אמנות, פרוזה ומסות ספרותיות בעברית ובערבית.

מתוך ההקדמה: "לרוחב" קם כדי לתעד את אלו החיים. ללוות את התנועה המתרחשת כבר כמה שנים בתוך המרחב הציבורי, שאינה מבקשת להוריד את השירה אל הרחוב, אלא טוענת כי השירה היא הרחוב, ואנשי הספרות אינם משקיפים, אלא חלק מהמאבק החברתי.

ענבל לימור, "אמבטיית שמש", מתוך הגיליון

לכן, כתב העת אינו מבקש להגדיר דרך ספרותית חדשה, אלא להגדיר את הרחוב. איך צריך היה הרחוב להיראות. מה צריכה הייתה להיות שיחת היום בו, באיזה שפה ידברו, מי יהיו השכנים".

בין המשתתפים בגיליון: אמירה הס, ארז ביטון, ראגי בטחיש, ג'ודאת עיד, ענת זכריה, איתן קלינסקי, יסמין דאהר, הישאם נפאע, ועוד.

לקריאת הגיליון: www.gerila.co.il/wide01/wide01.pdf

השקת כתב העת תתקיים ביום ד', 1 באוגוסט, בשעה 20:00, בבית העם, רוטשילד 69, תל-אביב.

הון, שלטון ומשרד הביטחון

נודע, כי לאחרונה התארגנו חברי סגל, סטודנטים ובוגרים מהמחלקה לעבודה סוציאלית באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ויזמו מחאה בנושא היחס למבקשי המקלט. הם חתמו על עצומה הקוראת לראש הממשלה, בנימין נתניהו, "לצאת בצורה ברורה ונחרצת נגד הגזענות, נגד ההסתה כלפי זרים ופליטים, ונגד הפגיעה במוחלשים ביותר".

מאבק עובדים ראשון במכון הביולוגי

בפעם הראשונה בשישים שנות קיומו של המכון למחקר ביולוגי בנס ציונה, הפגינו עובדיו (2.7) מול שערי המכון, והציבו במקום אוהלי מחאה. העובדים מצויים בעיצומו של סכסוך עבודה מתמשך מול ההנהלה, וטוענים כי ההנהלה מפרה בשיטתיות את זכויותיהם ופוגעת בתנאי עבודתם. המכון הביולוגי נחשב אחד המוסדות הסודיים בישראל, ולפי פרסומים זרים מפתחים בו נשק כימי וביולוגי.

נחתם הסכם קיבוצי ברכבת הקלה

ההסתדרות וחברת "קונקס ירושלים", המפעילה את הרכבת הקלה בעיר, חתמו (1.7) על הסכם קיבוצי. מדובר בהסכם קיבוצי ראשון בחברה, לאחר שכ-60 נהגי הרכבת הקלה התאגדו בהסתדרות לפני כשנה.

במסגרת ההסכם עוגנו תנאי העסקת העובדים וזכויותיהם, הובטחה להם משרה מלאה, וסוכם על מנגנון לעדכון השכר, ביגוד, ימי חופשה ואש"ל. עוד הושג בהסכם, כי שיעורי ההפקדה לפנסיה יועלו באופן משמעותי, וכי העובדים יקבלו קרן השתלמות, כמקובל בענף.

הפגנות לציון שנה למחאה

מוצאי-שבת, 14 ביולי

תל-אביב

פרטים באתר מק"י ובאתר חד"ש

חיפה

ההתכנסות לצעדה בשעה 19:30

למרגלות הגנים הבאהיים (המושבה הגרמנית).

בסיום עצרת בכיכר מאירהוף בקריית אליעזר (קופ"ח לין)

הגדה השמאלית

תל-אביב, אחד העם 70, קומה ג'

מועדון הסרט החברתי

אלימות משטרה נגד המחאה החברתית לא התחילה עכשיו. האלימות נגד עובדי "חיפה כימיקלים דרום" תועדה בסרט

"שביתה"

שיוקרן ביום א', 15 ביולי, בשעה 20:30. לפני ההקרנה – שיחה עם הבמאי אמיר טאוזינגר. הכניסה חופשית.

שעה שדוברים של הממסד הביטחוני שהם כבר אנשי עסקים (דן חלוץ וגבי אשכנזי), נאמו ברחבת מוזיאון תל-אביב למען גיוס חרדים ו"הגדלת השוויון בנטל", צעדו כאלפיים פעילים חברתיים מרחוב קפלן (סמוך לקריית הממשלה) אל שדרות רוטשילד בהפגנה סוערת. בדרכם חסמו המפגינים לפרקים רחובות מרכזיים במרכז ת"א. מול מחנה מטכ"ל ומשרד הביטחון, צעקו המפגינים "הון, שלטון ומשרד הביטחון", "העם דורש דמוקרטיה" וגם קריאות נגד המשך הכיבוש. בהגיעם לכיכר הבימה, התחברו הצועדים עם מפגינים נוספים, והקיפו במשך דקות ארוכות את הרכב הצבאי מסוג "רקון", שצילם את משתתפי המחאה. פעילי חד"ש ומק"י רבים לקחו חלק במחאה, נשאו דגלים אדומים ושלטים נגד שלטון ההון ולמען הדמוקרטיה. חבר הכנסת היחיד שהשתתף בהפגנה – ח"כ דב חנין (חד"ש).

ליד כמה סניפי בנק, ביניהם סניף בנק הפועלים, צעקו המפגינים: "רוצים שוויון, לא שלטון של הון", "אדוני הממון, לא ניתן לכם לישון", ו"איציק שמולי, לאן נעלמת?". ליד משכן הבורסה אורגן מיצג: כמה מהמפגינים נשכבו על המדרכה ודימו גופות, בעוד אחרים קראו "זו זירת פשע".

אדרעי: למה ההסתדרות

אינה נאבקת בהפרטה?

בשבוע שעבר (4.7) פנתה הנהגת ארגון "כוח לעובדים" למנכ"ל רכבת ישראל, והודיעה לו, כי הארגון הפך לארגון היציג של עובדי הרכבת, לאחר שלמעלה מאלף מעובדי החברה עברו מההסתדרות לשורותיו בתוך מספר ימים. הרקע לשינוי הדרמטי הוא החלטתה האנטי-דמוקרטית של הנהגת ההסתדרות להדיח את ועד עובדי הרכבת, בראשות גילה אדרעי, מהלך שזכה לברכת שר התחבורה ישראל כץ מהליכוד.

במכתב ששלחה אדרעי לעובדי הרכבת כתבה: "ההסתדרות טוענת שיש לה את הכוח לעמוד בפני איומי ההפרטה של כץ. אז למה היא לא עשתה זאת בזמן המאבק שלנו? למה עופר עיני סירב כשביקשנו זאת ממנו? למה ההסתדרות לא השביתה את המשק ב-2004, לאות הזדהות עם עובדי הנמל אשר שבתו נגד הפרטה שלהם? למה היא לא מנעה את הפרטת אל-על וכל יתר החברות שהופרטו?".

עוד כתבה אדרעי: "לעיני אין שום כוונה להשבית את המשק בשבילנו. לנו יש כוח גדול בידיים שלנו, שנודע להשתמש בו במידת הצורך".

מאות מחו נגד גירוש ילדים זרים

מאות הפגינו (5.7) בתל-אביב, מול ביתו של שר החינוך גדעון סער, על רקע מעצרה של הילדה הפיליפינית אי-ג'יי, שהפכה לסמל המאבק נגד מדיניות הממשלה. המפגינים קראו: "על כל גירוש של מהגר, יש קבלן שמתעשר" ו-"סער, סער, תתבייש, איך עוצרים ילדה בת שש".